

Mötesanteckningar samråd nationella minoriteter

Mötesdatum: 9 september 2025

Tid: Kl. 13-16

Plats: Judiska församlingen, Göteborg

Deltagande organisationer:

Club2000

Judiska föreningen i Borås

Judiska församlingen i Göteborg

Samarbetsorgan i Borås

Sameföreningen Göteborg

Sverigefinska riksförbundet Västra Götalands distrikt

Trajosko Drom

Övriga deltagare:

Erik Mägi, ledamot beredningen för mänskliga rättigheter

Conny Brännberg, ledamot kulturnämnden

Marjan Garmroudi, ledamot kulturnämnden

Vania Timback, regionutvecklare, Kulturförvaltningen

Rikard Eduards, regionutvecklare, hållbarhetsavdelningen

Timmy Jensen, utvecklare, Länsstyrelsen i Västra Götaland

Deltagare med förhinder

Göteborgs sverigefinska unga

Kulturgruppen för Resandefolket

Helen Andersson, ledamot beredningen för mänskliga rättigheter

Soraya Zarza Lundberg, ledamot beredningen för mänskliga rättigheter

Ed Kahrs, vice ordförande styrelsen för kulturutveckling

Susanne Sillberg Ligander, ledamot styrelsen för kulturutveckling

1. Mötet öppnas, välkomna

*Mötets ordförande hälsar deltagarna välkomna.
Presentationsrunda.*

2. Godkännande av dagordningen samt anmälan av eventuella övriga frågor

Dagordningen godkändes, inga övriga frågor anmäldes.

3. Mötesanteckningar och kort återkoppling från föregående möte

- Kulturnämnden återkopplar på synpunkten att VGR borde ha ett kulturpolitiskt handlingsprogram för nationella minoriteter.
 - VGR har beslutat om att ha samlade styrdokument. Nationella minoriteter omnämns särskilt på flera ställen i de allmänna kulturpolitiska programmen.
 - Upplägget bedöms av deltagare i samrådet vara stick i stäv med de nationellas särskilda rättigheter i lagstiftningen.
 - Ordförande föreslår att kika närmre på hur särställningen framställs i dokumenten på kommande möte.
 - Kulturnämnden återkopplar med kontaktuppgifter för VGR:s samarbete med förvaltningskommunerna gällande kultur. Se länk i bifogade bilder.
-

4. Återkoppling från beredningen för mänskliga rättigheters sammanträde

- SKR:s nätverk nationella minoriteter och urfolket samer
 - Frågor i fokus på senaste nätverksmötet var samer som urfolk, vilket skulle synliggöras på vårdinrättningar, samt firandet av 250 år av judiskt liv.
- Kartläggning av VGR:s ansvar för nationella minoriteter
 - Se bifogade bilder för kartläggningen.
 - Delregionala nämnder: hur fungerar deras dialoger med det civila samhället?

- Samrådet önskar att kartläggningen kompletteras med information om forum för dialog där nationella minoriteter kan ingå.
- Initiativvärende Högre ambitioner för information inom finskt förvaltningsområde (hittas via [denna länk](#)).
 - Samrådet bör bli konsulterat när plan tas fram och innan den är beslutad – som ett remissförfarande. Detta bör ske som både dialog i samrådet och fördjupat med den finska minoriteten.

5. Information från Kulturförvaltningen

Vania Timback, Kulturförvaltningen

Se bifogade bilder.

Gällande Kulturförvaltningens översättning av sidor om nationella minoriteter på nationella minoritetsspåk erbjöd sig Trajosko Drom att stämma av översättningarna till romska språk. Kulturförvaltningen planerar nu för detta.

6. Information från Länsstyrelsen Västra Götaland

Timmy Jensen, Länsstyrelsen

Se bifogade bilder.

Dialog:

- Nationella minoriteter hamnar i en härad där någon endast kan hävda sin rätt om hen upplever sig blivit diskriminerad. Något kan vara antisemitism/ziganism utan att vara rasism.
 - Alla nationella minoriteter var emot att flytta ansvar för nationella minoritetsfrågor från Länsstyrelsen i Stockholm till MUCF men de beslöt ändå att flytta.
 - MUCF har inte styrkan att göra något.
 - Inkluderande information och kommunikation på rätt språk är viktigt för att dialogen ska vara av godtagbar
-

7. Den judiska minoritetens situation och frågor som föreningarna vill driva i samrådet

Judiska församlingen i Göteborg och Judiska föreningen i Borås beskriver den judiska minoritetens situation i Göteborg, Sverige och världen i dagsläget.

Sammanfattningsvis berättar föreningarna att situationen för judar i Västra Götaland har försämrats de senaste åren med utsatthet för våld och hot om våld. Idag är det färre och färre judar som vågar utöva sina religiösa praktiker fritt i samhället, uttrycka sig offentligt eller vara öppna med sin identitet, och allt fler flyttar eller överväger att flytta till länder där de kan leva säkrare och friare.

Dialog:

- Vad ytterligare kan VGR göra för den judiska minoriteten?
- VGR behöver vara mer observant på vilka organisationer som VGR stöttar och ger bidrag till, och säkerställa att dessa inte är icke-demokratiska.
- Fler skolor och lärarstuderande i Västra Götaland borde få stöd för att kunna gå på studiebesök i Judiska församlingens synagoga.
 - Kulturnämnden kan sätta dem i kontakt med ett arrangörstöd för att utreda den frågan vidare.

7b. Övriga frågor

Punkten borde varit nummer 8 på dagordningen, men av misstag fanns två punkter med nummer 7 varför denna punkt benämns 7b.

- Översättning av VGR:s webbsidor om samråd nationella minoriteter
 - Efterfrågas inte av samrådet, varför förslaget stryks.
- Fördjupning barn och unga på samrådets möte 13 november – intresse från samrådet att hålla i fördjupningen?
 - Frågan kommer att ställas till Göteborgs sverigefinska unga, som tyvärr inte kunde delta på dagens möte.

PAUS

8. Översyn av VGR:s hållbarhetsmål

Ylva Bryngelsson, hållbarhetsavdelningen

Ylva presenterade översynsprocessen, samråd nationella minoriteters synpunkter och hur de omhändertagits. Se bilagda bilder.

Synpunkter från samrådet:

- Det är ett stort fel att lägga ihop nationella minoriteter med andra grupper med rättigheter. Mänskliga rättigheter nämns på flera ställen och det är en självklarhet för alla – varför har vi inte särskilt benämnt nationella minoriteter då de har en särställning?
- De nationella minoriteterna har en speciell lagstiftning som ger vissa rättigheter – det framkommer inte någonstans.

9. Frågor från dagens möte som samrådet önskar sända vidare till beredningen för mänskliga rättigheter via presidiet

Återkopplingspunkter på tjänstepersonsnivå:

- Samrådet efterfrågar svar på hur VGR har synliggjort nationella minoriteter i VGR:s kulturpolitiska styrdokument.
- Samrådet efterfrågar en kompletterande kartläggningen om nationella minoriteters ansvar med information var forum för dialog med nationella minoriteter sker och vilka aktörer som deltar där.
- Samrådet önskar återkoppling och delaktighet på hur planen för höjd ambitionsnivå på finska ska utformas, med öppenhet för fördjupad process för organisationer som företräder sverigefinnar.

Frågor att ta upp till BMR:

- Iakttagelse att hot och hat mot judar ökar, i Sverige och även i VGR, till den grad att många överväger att flytta utomlands. Hur kan VGR fördjupa sitt stöd för att skydda och främja den judiska minoritetens framtid i regionen?
- Iakttagelse om ökande antisemitiska budskap, till synes även från organisationer som får stöd och bidrag av VGR. Hur kan VGR vara ytterligare observant för stöd till antidemokratiska organisationer?

10. Nästa möte

13 november kl 9-12, Stationshuset konferens, lokal Bommen B.
Fördjupning: Dialog och medskick gällande VGR:s pågående arbete med ny läns gemensam handlingsplan psykisk hälsa och suicidprevention.

11. Utcheckning

12. Mötet avslutas

Presentationsbilder – se följande sidor

Översyn av VGR:s hållbarhetsmål 2030

Återkoppling och information om remissförslag

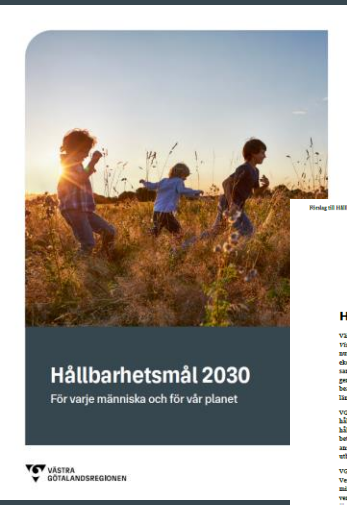
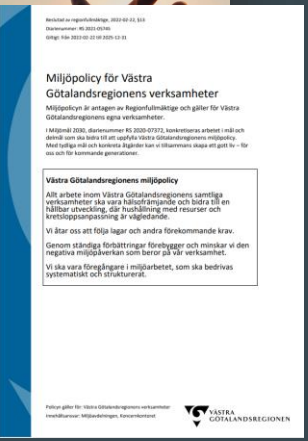
VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

VGR:s hållbarhetsmål

- Består idag av Miljömål 2030 och Mål för social hållbarhet 2030
- Antogs av regionfullmäktige 2021

Översyn av Miljömål 2030, Miljöpolicy och Mål för social hållbarhet 2030

En hållbar organisation

Samrådets involvering

September 2024

Information om översyn av VGR:s
hållbarhetsmål

November 2024

Dialog utifrån utmaningar i samhället

April 2025

Dialog och medskick från respektive
samråd

September 2025

Återkoppling av omhändertagande av
synpunkter samt information om remiss

Förslag till Hållbarhetspolicy

- Utgör ramverk för VGR:s hållbarhetsarbete
 - Utgår från Visionen *Det goda livet*
 - Sätter ambitionsnivån
 - Innehåller styrande principer för ett sammanhållet hållbarhetsarbete

Förslag till Hållbarhetsmål 2030

Hållbarhetsmål 2030

För varje människa och för vår planet

Hållbarhetsmål med tillhörande delmål

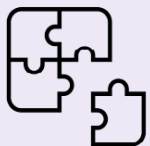
Hälsa och välbefinnande

- Barnets rättigheter tillgodoses
- Hälsöfrämjande och förebyggande verksamhet

Jämlikhet och lika rättigheter

- Jämlik och jämställd verksamhet fri från diskriminering
- Inkluderande och normmedveten information
- Fysiskt tillgängliga miljöer och lokaler

Tillit, trygghet och delaktighet

- Delaktighet och dialog med dem som berörs
- Frihet från våld, hot och kränkningar

Resurseffektivt och giftfritt

- Cirkulära produkt- och materialflöden
- Hållbar kemikalie- och läkemedelsanvändning

Låg klimatpåverkan

- Hållbara transporter och resor
- Klimat- och energieffektiv verksamhet
- Klimatanpassad verksamhet

Främjad biologisk mångfald

- Främjad biologisk mångfald vid markanvändning
- Hänsyn till biologisk mångfald vid val av produkter och tjänster

Återkoppling Samråd nationella minoriteter

Benämna nationella minoriteter konkret i texten

“VGR har skyldighet att informera rättighetsbärarna om sina mänskliga rättigheter. VGR har dessutom ansvar för att främja de fem nationella minoriteternas¹ möjligheter att behålla och utveckla sin kultur samt skydda och främja de nationella minoritetsspråken².”

¹ judar, romer, samer, sverigefinnar, tornedalingar

² jiddisch, romani chib, samiska, finska, meänkieli

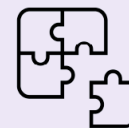
“Information inom VGR ska finnas översatt till relevanta språk och vara korrekt och anpassad till målgruppen. I bedömningen av vilka språk som är relevant att översätta till ska de fem nationella minoritetsspråk som VGR enligt lag har ansvar för att skydda och främja särskilt beaktas.”

“VGR ska involvera och lyssna in synpunkter och erfarenheter från dem som berörs av verksamheten - invånare, patienter, brukare, besökare, studerande och resenärer - med särskilt fokus på grupper vars erfarenheter ofta förbises i samhälls- och verksamhetsutveckling. Det gäller exempelvis barn, unga och äldre, hbtqi-personer, individer i socialt eller socioekonomiskt utsatta situationer, personer som tillhör nationella minoriteter samt personer med funktionsnedsättning.”

Jämlikhet och lika rättigheter

- Jämlik och jämställd verksamhet fri från diskriminering
- Inkluderande och normmedveten information
- Fysiskt tillgängliga miljöer och lokaler

Tillit, trygghet och delaktighet

- Delaktighet och dialog med dem som berörs
- Frihet från våld, hot och kränkningar

Kunskap om antisemitism, rasism etc.

- Antisemitism och rasism nämns inte specifikt, inte heller homofobi, transfobi, antiziganism, rasism mot samer, sverigefinnar och tornedalingar, islamofobi, ålderism ...

”Förtroendevalda, chefer och medarbetare ska ha kunskap om jämlikhet, jämställdhet och diskriminering samt kunna omsätta kunskapen till handling inom ramen för sin roll och ansvar. Ett systematiskt arbete med att identifiera, analysera och åtgärda omotiverade skillnader ska säkerställa att fattade beslut och verksamhet är jämlik och jämställd.”

Jämlikhet och lika rättigheter

- Jämlik och jämställd verksamhet fri från diskriminering
- Inkluderande och normmedveten information
- Fysiskt tillgängliga miljöer och lokaler

”VGR:s arbete för jämlikhet och lika rättigheter grundas i de mänskliga rättigheterna och utgår från de sju diskrimineringsgrunderna samt aspekter kring ojämlikhet. Det innebär att alla oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, bostadsort och socioekonomiska förutsättningar ska kunna ta del av VGR:s verksamheter på lika villkor.

VGR har skyldighet att informera rättighetsbärarna om sina mänskliga rättigheter. VGR har dessutom ansvar för att främja de fem nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur samt skydda och främja de nationella minoritetsspråken.”

Kunskap om nationella minoriteter

”VGR har skyldighet att informera rättighetsbärarna om sina mänskliga rättigheter. VGR har dessutom ansvar för att främja de fem nationella minoriteternas¹ möjligheter att behålla och utveckla sin kultur samt skydda och främja de nationella minoritetsspråken².”

¹ judar, romer, samer, sverigefinnar, tornedalingar

² jiddisch, romani chib, samiska, finska, meänkieli

”Förtroendevalda, chefer och medarbetare ska ha kunskap om jämlikhet, jämställdhet och diskriminering samt kunna omsätta kunskapen till handling inom ramen för sin roll och ansvar. Ett systematiskt arbete med att identifiera, analysera och åtgärda omotiverade skillnader ska säkerställa att fattade beslut och verksamhet är jämlik och jämställd.”

Jämlikhet och lika rättigheter

- Jämlik och jämställd verksamhet fri från diskriminering
- Inkluderande och normmedveten information
- Fysiskt tillgängliga miljöer och lokaler

”En jämlik, jämställd och icke-diskriminerande verksamhet innebär att varje människa inkluderas och bemöts likvärdigt och med värdighet. Individens behov och rättigheter ska tillgodoses oavsett skiftande förutsättningar. För att uppnå detta krävs kunskap om jämlikhet, mänskliga rättigheter och ett människorättsbaserat arbetssätt. Utbildningsinsatser bör utvecklas i samverkan med personer som har egna erfarenheter av diskriminering och ojämlikhet, vilket bidrar till ökad förståelse och relevans.”

Läs hela sammanställningen av samrådets inspel i översynen

Översyn hållbarhetsmål
2025-08-18

Marie Svensson
marie.svensson@vgrregion.se
Tina Bryngelsson
tina.bryngelsson@vgrregion.se

Sammanställning av samrådets inspel i översynen av Mål för social hållbarhet 2030

Bakgrund

Under våren 2024 påbörjades en översyn av Västra Götalandsregionens (VGR:s) hållbarhetsmål som idag består av två måldokument, Mål för social hållbarhet 2030 och Miljömål 2030. Mål för social hållbarhet 2030 samvar VGR:s arbete med mänskliga rättigheter. Hållbarhetsavdelningen har i uppdrag att leda översynen och hållbarhetsutskottet bereder förslaget för vidare beslut i regionsstyrelsen och regionfullmäktige under våren 2026.

Översynen utgår från hållbarhetsutskottets inriktningsbeslut den 7 maj 2024. Beslutet anger följande inriktning:

- Ta fram förslag på ett samlat måldokument för VGR:s hållbarhetsmål 2030.
- De sex övergripande målen som gäller fram till 2030 behålls.
- Delmålen ses över och revideras.
- Remissförslaget tas fram i dialog med förvaltning och bolag samt med beredningen för mänskliga rättigheters fem samråd med representanter från det civila samhället.

 VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Reflektioner och funderingar

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Praktisk information om remissen

- Remissutskick från ansvarig tjänsteperson.
- Remissperioden är 1 oktober till 31 december.
- Svara senast **31 december 2025**.
- Skicka svaren till: regionstyrelsen@vgregion.se

Observera att remissen omfattar två ärenden: Förslag till Hållbarhetspolicy RS2025-03312 och Förslag till Hållbarhetsmål 2030 RS2025-03313

Ange i ämnesraden gällande förslag till Hållbarhetspolicy "Er organisation – Remissvar Hållbarhetspolicy, RS 2025-03312. Ange även en kontaktperson för ert remissvar.

Ange i ämnesraden gällande förslag till Hållbarhetsmål 2030 "Er organisation – Remissvar Hållbarhetsmål 2030, RS 2025-03313. Ange även en kontaktperson för ert remissvar.

Frågor under remissperioden kan ställas till: johanna.harsmar@vgregion.se

Kontaktuppgifter

Ylva Bryngelsson

ylva.bryngelsson@vgregion.se

Johanna Hårsmar

johanna.harsmar@vgregion.se

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Samråd nationella minoriteter

9 september 2025

VGR:s ansvar för nationella minoriteter

Grundläggande ansvar för nationella minoriteter

Beredningen för mänskliga rättigheter

- Samråda med nationella minoriteter

- Kulturnämnden
- Styrelsen för kulturutveckling

- Främja nationella minoriteters språk och kultur

Tillgänglig hälso- och sjukvård för nationella minoriteter

Regionstyrelsen

- Övergripande samordningsansvar

Strategiska HoS-nämnden

- Hälso- och sjukvårdens långsiktiga inriktning och utveckling ur ett invånarperspektiv samt innehåll och kvalitet

Operativa HoS-nämnden

- Ge uppdrag till utförare i syfte att realisera och konkretisera den strategiska nämndens strategier och planer

Delregionala nämnder (5 st)

- Realisera strategier och planer inom hälso- och sjukvård och folkhälsa i en lokal kontext. Dialog med kommuner, intresseorganisationer och civila samhället.

Utförarstyrelser

- Utför hälso- och sjukvård i egen regi (9 st) samt privata utförare, främst inom primärvård

Verksamheter med särskilda funktioner

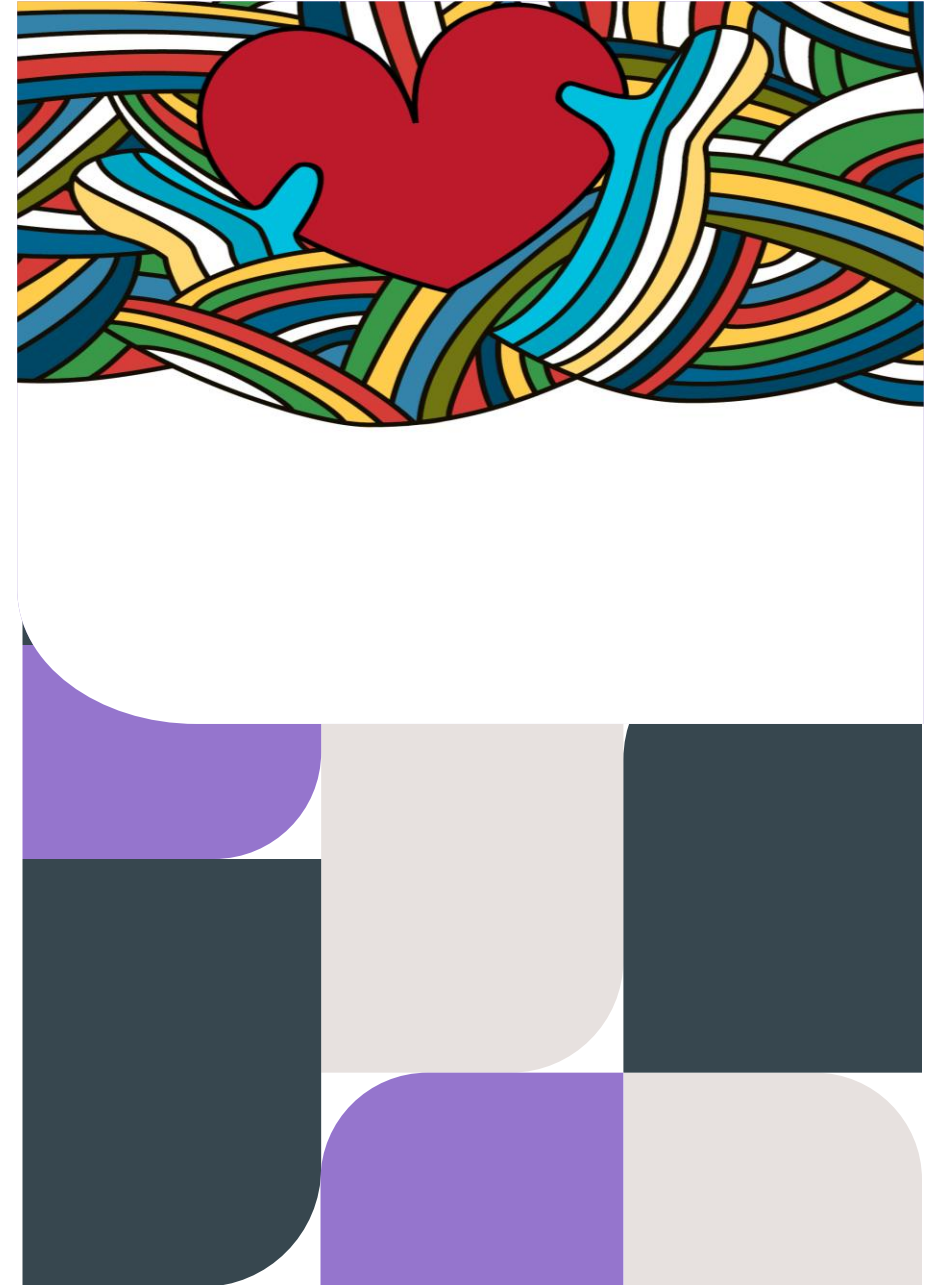
Kunskapscentrum för jämlik vård/ Styrelsen för Regionhälsan

- Expertenhet som stödjer VGR att motverka omotiverade skillnader genom verksamhetsutveckling, kunskap och utbildning

Koncernstab kommunikation/ Regionstyrelsen

- Tillgänglig, begriplig och inkluderande information – inklusive översättningar till nationella minoritetsspråk

Samråd nationella minoriteter den 9 september

Kort återkoppling från föregående möte

(1) Kulturnämnden återkopplar på synpunkten att VGR borde ha ett kulturpolitiskt handlingsprogram för nationella minoriteter.

Enligt propositionen [En stärkt minoritetspolitik](#) kan minoritetspolitiska mål och riktlinjer främst integreras i styrdokument om mänskliga rättigheter och demokrati – en linje som VGR följer.

VGR:s minoritetspolitiska mål och riktlinjer finns i enlighet med detta integrerat i de av RF:s antagna

- [Mål för social hållbarhet 2030](#)
- [Västra Götalands kulturstrategi och kulturplan 2024–2027](#)
- Arbetsätt och målsättningar för VGRs samråd med nationella minoriteter beskrivs i [Arbetsformer för beredningen för mänskliga rättigheters samråd 2023-2026](#)
- Samrådets färdplan för mandatperioden 2023-2026.

(2) Kulturnämnden återkopplar med kontaktuppgifter för VGR:s samarbete med förvaltningskommunerna gällande kultur

Dessa kommuner i Västra Götaland ingår i förvaltningsområden för finska: Göteborg, Borås, Mariestad, Skövde, Trollhättan och Uddevalla.

Enligt aktuell information från Institutet för språk och folkminnen ingår inga kommuner i Västra Götaland i förvaltningsområdena för meänkieli och samiska.

En lista över kultursamordnare i alla kommuner i Västra Götaland här:

[Kontaktuppgifter kultursamordnare – Kulturförvaltningen VGR](#)

Ny hemsida för NatMin med översättningar till minoritetsspråk nationella minoriteter

- ❑ **Syftet** att tillgängliggöra information om förvaltningens kunskapsinsatser, utbildningar, utställningar, ekonomiska stöd och kontaktuppgifter till relevanta personer.
- ❑ Hemsidan **har utformats enligt önskemål och behov från samrådet**, inklusive att skapa en direkt ingång/**väg in till VGR.**
- ❑ Illustrationerna på sidan – **ett grafiskt uttryck som väcker nyfikenhet** – är inspirerade av flätorna från utställningen "Sammanflätade historier". Arbetet har skett i nära samarbete med kommunikationsavdelningen och samrådet.
- ❑ Samrådet har fått möjlighet att ge synpunkter på illustrationerna och varit delaktiga i processen genom en kontinuerlig dialog.
- ❑ För att främja tillgänglighet och inkludering kommer innehållet på hemsidan att översättas till: finska, meänkieli, jiddisch, samiska (nord-, syd- och lulesamiska) samt de romska varieteterna: arli, lovari och kelderash.

Sammanflätade historier

Nationella minoriteter i Sverige

Regionens hus i Göteborg
18/3 - 16/4 2026.

Temat för dagen: Judar

- ❑ **En insats kopplade till judiska 250 år jubileum** beviljades finansiering till Judiska föreningen i Borås.
- ❑ **Kulturkit "J som i jiddisch och judisk kultur"** Kiten med judiska föremål som biblioteken ska kunna boka upp och visa.
- ❑ **Utställningen "Hit seglade judarna!"** på Bohusläns museum lyfter fram judiska kultur. Den visas utomhus och kompletteras med stadsvandringar och konserter. QR-koder ger tillgång till information. [Hit seglade judarna! | Bohuslans Museum](#)

Övrigt:

- ❑ **Två projektstöd beviljades** av KUN i juni 2025: *Artem Romska Teatern* och *Mellby fria kulturkommun*.

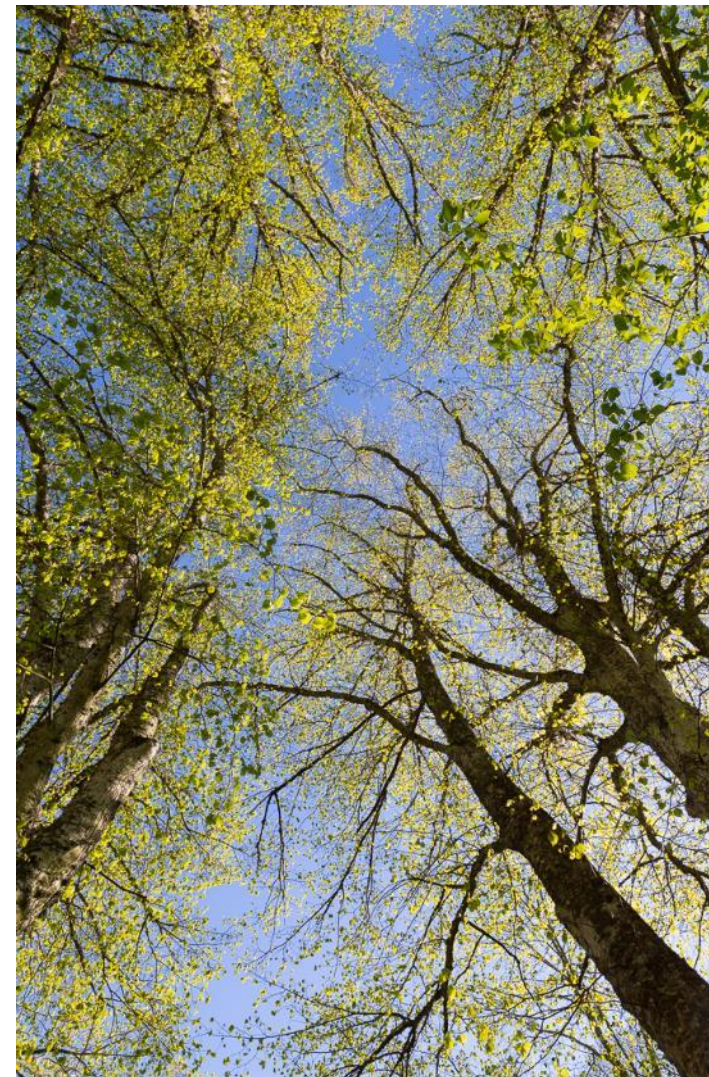
En samlande kraft för ett hållbart Västra Götaland

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Regional utveckling och grön omställning

- Grön omställning bidrar till ekonomisk utveckling.
- Från fossilt till förnybart.
- Investeringar av historisk omfattning.
- Centralt för konkurrenskraft och klimatmål.
- Länsstyrelsen driver och håller samman.

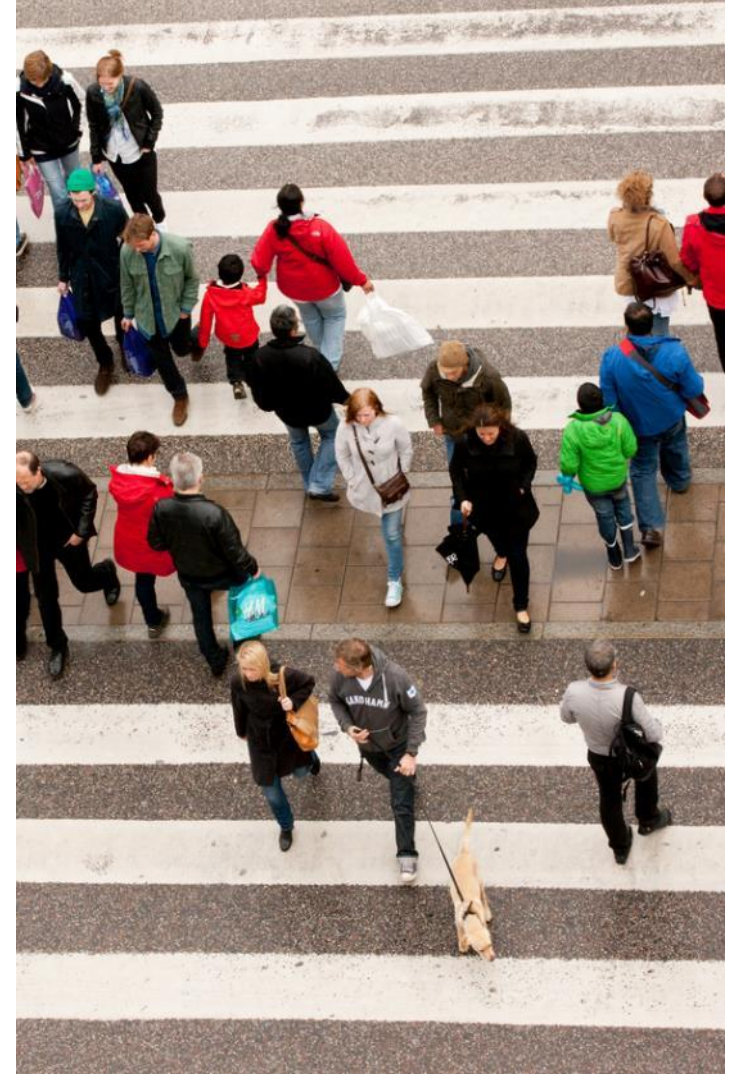
Civilt försvar

- Sverige bygger upp ett starkare civilt försvar.
- Länsstyrelsen stödjer uppbyggnaden.
- Högsta civila totalförsvarsmyndighet i länet vid höjd beredskap och krig.
- Ansvar för Västra civilområdet.
- Västra Götaland – viktig region för försvaret av Sverige.

Demokrati

- Beroende av att människor deltar och engagerar sig.
- Svensk demokrati är stark och uthållig.
- Desinformation och minskat förtroende ett hot.
- Länsstyrelsen arbetar för att utjämna skillnader och stärka förtroendet.

Mänskliga rättigheter

Länsstyrelserna ska stödja kommuner och regioner i arbetet med mänskliga rättigheter. Stödet ska bl.a. innefatta att sprida kunskap och metoder inom området samt främja erfarenhetsutbyte. Stödet ska också omfatta arbetet mot olika former av rasism, däribland antisemitism. Uppdraget ska genomföras i dialog med Sveriges Kommuner och Regioner och Forum för levande historia.

Information

Länsstyrelsen Västra Götaland

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Överlämnande av en kulturkanon för Sverige

- 9 september presenterades slutbetänkandet "En kulturkanon för Sverige" på en [pressträff](#)
- Expertgrupper har tagit fram listor över kulturella verk som haft stor betydelse för Sveriges kultur- och samhällsliv. Både konstarter och samhällskultur.
 - Litteratur, bild och form, scenkonst och film, musik, lärdom och sakprosa, lag och rätt, religion, ekonomi, uppfinningar, offentlighet.
- Bland annat; Johan Turi och Katarina Taikon
- Kulturarvsakademin Forum - [kultur\(arvs\)kanon](#) (27/11)

Invigning av Nationella Minoriteters Kulturhus

- Studieförbundet Vuxenskolan i Göteborg har beviljats 1,8 miljoner kronor av Göteborgs Stad för att utveckla Sveriges första kulturhus
- Nationella Minoriteters Kulturhus är ett unikt kulturhus för, med och om Sveriges nationella minoriteter
- Trygg och inkluderande mötesplats mellan de nationella minoriteterna och majoritetssamhället, för utövande av kultur och folkbildning

Länsstyrelsen
Västra Götaland

timmy.jensen@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen
Västra Götaland